

Aan:

Dhr. Kamp
Centrum Publieksparticipatie
Ministerie van Economische Zaken,
Postbus 30316, 2500 GH Den Haag
(Elektronisch via www.internetconsultatie.nl/sde)

Plaats en datum

Utrecht, 8 mei 2014

Ons kenmerk

Br-secr 384N

Uw kenmerk

Onderwerp: Zienswijze NWEA op ontwerp-AMVB SDE+

Geachte heer Kamp,

Hierbij maakt NWEA graag gebruik van de mogelijkheid om haar zienswijze te geven op het concept voor de Wijziging van het Besluit Stimulering Duurzame Energieproductie (2015) dat op 11 april 2014 ter consultatie is gebracht. NWEA juicht toe dat er met het ontwerp-besluit SDE+ concrete stappen worden gezet die een grootschalige uitrol van wind op land en wind op zee mogelijk moeten maken. Realisatie van de doelstelling van 6.000 MW wind op land in 2020 en de 4.450 MW wind op zee in 2023 – zoals opgenomen in het Energieakkoord - is een belangrijke mijlpaal in de verduurzaming van de Nederlandse energiehuishouding. Windenergie op zee én op land is een onmisbaar onderdeel van het bereiken van de doelstellingen van 14% hernieuwbare energie in 2020 en 16% in 2023.

NWEA staat positief tegenover het voornemen om middels aanpassing van de SDE+ systematiek afspraken in het SER energieakkoord te bekrachtigen. Volgens NWEA zou aanpassing zich moeten richten op vereenvoudiging, transparantie en investeringszekerheid, met als doel verbeterde financierbaarheid en daarmee lagere kosten voor hernieuwbare energieproductie. Een breed gedragen instrument en meerjarige zekerheid zou moeten leiden tot een hoge investeringsbereidheid en welwillendheid in het behalen van de nationale doelstellingen ten aanzien van hernieuwbare energie. NWEA gaat er in deze reactie vanuit dat de aanpassingen alleen projectaanvragen vanaf 2015 betreft en geen doorwerking heeft voor reeds beschikte projecten.

NWEA maakt in haar reactie bewust onderscheid tussen wind op land en wind op zee vanwege verschillen in maturiteit en specifieke eigenschappen van belang bij het toekennen van subsidie. Een aparte behandeling voor wind op zee is bovendien in lijn met afspraken in het energieakkoord.

Wind op Land

NWEA constateert dat het lange termijn perspectief van het energieakkoord, de algemene verruiming van middelen in de SDE+ en een open en welwillende houding ten aanzien van de SDE+ methodiek op onderwerpen als locatiedifferentiatie, haalbaarheidsstudies en beleidsdoelen bijdragen aan positief gestemde verwachtingen. Investeerders zijn gebaat bij langjarige zekerheid en transparantie ten aanzien van de gehanteerde systematiek. NWEA is ook positief over het nastreven van mogelijkheden voor optimalisatie en technologiekeuze omdat dit positief bijdraagt aan kosteneffectiviteit en investeringsbereidheid.

Langjarige zekerheid en transparantie:

- **Voorkom belemmeringen voor vrije technologiekeuze en optimalisatie**, d.w.z. stimuleer kosteneffectieve productie van hernieuwbare energie door een vollasturen-maximum ruim te dimensioneren.
- **NWEA is positief over het voornemen tot locatiedifferentiatie in de zin dat dit de mogelijkheid op het stimuleren op productie in plaats van vermogen vergroot.** Wij pleiten voor een robuuste systematiek, maar zien die vooralsnog niet terugkomen in deze AMvB aanpassingen.
- **Creëer zekerheden door vastleggen parameters en methoden in hogere regelgeving**, d.w.z. leg vast in de AMvB waar mogelijk en in een MR waar nodig. Maak het advies voor Basis Elektriciteit Prijs onderdeel van de consultatie over het concept Basisbedragen. Voorkom risico's in de looptijd van een project als gevolg van het 1) variabele maximum kWh voor jaarlijkse banking, 2) ontbreken transparantie profiel- en onbalansfactor, 3) onzekerheden ten aanzien van GvO's en andere parameters in correctiebedrag
- **Houd vast aan verbeteringen in het investeringsklimaat voor RES**, d.w.z. voorkom dat het afschaffen van de windfactor gevolgen heeft voor de financierbaarheid van windenergie en voorkom onzekerheid in de markt als gevolg van toekenning van SDE+ gelden aan projecten in het buitenland of concessies in de nationale ambities ten aanzien van hernieuwbare energie.

De specifieke commentaren op de individuele artikelen hebben we in een detailoverzicht in de bijlage I opgenomen.

Wind op Zee

NWEA is van mening dat de Nederlandse wateren bij uitstek geschikt zijn voor wind op zee. We hebben ervaren dat het Rijk zich voortvarend inzet om het offshore windbeleid snel op te tuigen. Dit in combinatie met het energieakkoord heeft er voor gezorgd dat de sector zich actief opstelt, oriënteert en uitkijkt naar het moment waarop het wetgevend kader de invulling van het energieakkoord mogelijk kan maken en we aan de slag kunnen.

Vanuit dat enthousiasme hebben we de volgende opmerkingen en aanvullingen op de concept-AMvB SDE. Artikelsgewijs bespreken we deze in bijlage II.

Dit zijn onze hoofdboodschappen:

1. Om de beoogde 40% kostenreductie voor wind op zee te realiseren is ook aanpassing van wet- en regelgeving nodig. Deze aanpassingen van wet- en regelgeving zijn erop gericht om de kostprijs van wind op zee verder te verlagen door barrières die innovatie blokkeren te verhelpen en een internationaal concurrerend ondersteuningssysteem neer te zetten. In het concept AMvB SDE zijn **nog onvoldoende positieve beleidsinnovaties** aanwezig zijn **om te komen tot 40% kostenreductie en tot een ondersteuningssysteem dat concurrerend is** met de ons omringende landen die ook inzetten op wind op zee ontwikkeling (te weten: België, Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk). Wij uiten onze zorg hierover omdat NWEA van mening is dat de Nederlandse wateren bij uitstek geschikt zijn voor wind op zee. Ook bevat het pakket nog onvoldoende zekerheid op het vlak van financierbaarheid en het bevat wijzigingen die het risicoprofiel van windparken op zee juist vergroten waardoor er een gereede kans is dat het voorliggende concept onnodig kostenverhogend werkt omdat risico's ingeprijsd zullen moeten gaan worden. Daardoor dreigt de kans dat er te weinig interesse zal komen uit de internationale markt voor een tender in Nederland.
2. **Het kán echter wel;** 40% kostprijsreductie is haalbaar. Door een totaal pakket aan beleidsinnovaties samen met technische innovaties waar de sector zich aan heeft verbonden, gekoppeld aan een afdoende grote uitrol is het mogelijk het stimuleringsniveau internationaal concurrerend te laten zijn.
3. De 40% kostprijsreductie is een noodzakelijk onderdeel van een succesvolle tenderstrategie. De leden van NWEA hebben zich gecommitteerd om hun deel van de beoogde 40% kostenreductie voor wind op zee te realiseren, o.a. door verbeteringen in R&D, technologieën, in kostprijsverminderingen in de supply-chain en door hogere specifieke productie. Daarnaast zijn betere financiering, afdoende omvangrijke uitrol en beleidsinnovaties onmisbare elementen in het samenspel. Er zijn tussen NWEA, TKI-WoZ en EZ allerhande beleidsinnovaties en stimuleringsmodellen besproken die de efficiëntie kunnen verhogen en de beoogde 40% kostenreductie mogelijk kunnen maken. Een aantal hiervan zijn opgenomen in de bijlage. Als absolute **minimum** bij het huidige concept AMvB SDE stelt NWEA voor om **'Frontloading', 'Productie Stimuleren', 'Indexering tussen toezegging & first power' en 'Willekeurige Afschrijving' als beleidsinnovaties op te nemen**. Niet al deze onderwerpen vallen binnen de kaders van de AMvB SDE, maar de samenhang is van belang voor de interpretatie van onze reactie op de consultatie.

De specifieke commentaren op de individuele artikelen hebben we in een detailoverzicht in de bijlage II opgenomen.

Tot slot: een aantal punten zal verder uitgewerkt worden in een ministeriële regeling. Het spreekt voor zich dat de sector graag wordt betrokken blijft bij de ontwikkeling van deze regeling en vanzelfsprekend graag haar kennis en recente ervaringen met wind op zee projecten ter beschikking wil stellen.

Mocht u nog vragen hebben dan zijn wij uiteraard graag bereid om daarover met u in gesprek te gaan.

Met vriendelijke groet,

Ton Hirdes
Directeur NWEA

BIJLAGE I, Wind op Land specifiek commentaar op de individuele artikelen:

Art.	Lid	Blz	Issue	Tekst ter consultatie	Opmerking / Vraag
2	B	1	kwh cap per categorie	In artikel 2 worden na het vierde lid twee leden toegevoegd, luidende: 5. Bij ministeriële regeling kan per categorie productie-installaties een afzonderlijke maximale productie in kWh, of voor meerdere categorieën tezamen, één maximale productie in kWh worden vastgesteld die jaarlijks voor subsidie in aanmerking komt.	In de toelichting wordt vermeld dat dit lid betrekking heeft op biomassa-meestook. NWEA vraagt zich af In hoeverre dit ook voor andere technologieën gaat gelden? en hoe eventuele productie-maxima per categorie gaan uitwerken met het oog op kosteneffectiviteit en het halen van doelstellingen.
6	F	3	gefaseerde projectstart	b. er wordt een lid toegevoegd luidende: 3. Onze Minister kan op verzoek van de subsidie-ontvanger, voor projecten voor de productie van hernieuwbare elektriciteit met een nominaal vermogen gelijk aan of groter dan 100 MW en die behoort tot een bij ministeriële regeling aangewezen categorie productie-installaties, bepalen dat het tijdstip van aanvang van de periode waarover subsidie wordt verstrekt voor maximaal vijf gedeelten van de beschikking tot subsidieverlening verschilt. Tussen de startdata zit een periode van tenminste twee maanden.	<p>Het is aan te moedigen dat de subsidieverlening bij grote projecten wordt verdeeld bij gefaseerde oplevering zodat voor elk deel de volledige subsidietermijn geldt. In de regeling wordt gesproken over gefaseerde startdata en periodes. Ter verduidelijking zou kunnen worden aangegeven dat daarmee de einddata opschuiven.</p> <p>Volgens de toelichting zou deze AMvB tot vereenvoudiging moeten leiden, in die context is gelijke behandeling van categorieën gewenst. Volgens de toelichting wordt een gefaseerde start van het project alleen voor wind op zee mogelijk, dit is voor wind op land en andere grote projecten ook wenselijk</p> <p>Is een aparte aanvraag per windmolen/aansluiting straks nog steeds mogelijk voor wind op land? En waarom ligt de grens bij 100 MW? Voor wind op land projecten vanaf ongeveer 40 MW zou dit ook een positieve aanpassing zijn.</p> <p>Is er een maximum voor de termijn waarbinnen de gefaseerde start moet worden gerealiseerd? Wat gebeurt er wanneer</p>

Art.	Lid	Blz	Issue	Tekst ter consultatie	Opmerking / Vraag
					latere fases niet worden gerealiseerd?
15, 23, (32, 40, 48, 55)	N, S, (W, AA, DD, FF)	4, 5, (6, 7, 8, 9)	maximum aantal vollasturen	a. Het tweede lid komt te luiden: 2. Het aantal kWh dat jaarlijks voor subsidie in aanmerking komt bedraagt ten hoogste het in de beschikking tot subsidieverlening vastgestelde maximum aantal kWh dat per jaar kan verschillen en dat gebaseerd is op het vermogen van de installatie en het aantal vollasturen.	NWEA vindt het positief dat de subsidie wordt gemaximeerd mede op basis van het vermogen, de rotordiameter en ashoogte van de te bouwen installatie in plaats van een referentie-installatie zoals voorheen. Dit omdat een referentie-installatie met een laag maximum aantal vollasturen niet stimulerend voor kosteneffectieve productie van duurzame energie werkt.
					Afhankelijk van de turbinekeuze is er snel een verschil van enkele honderden vollasturen per jaar onder dezelfde windcondities. Door een maximum in vollasturen te stellen, wordt niet gestimuleerd op duurzame productie (MWh) maar op vermogen (MW). Dit beperkt de potentiële innovatiemogelijkheden hetgeen een nadelig effect heeft op de kosteneffectiviteit.
15, 23, (32, 40, 48, 55)	N, S, (W, AA, DD, FF)	4, 5, (6, 7, 8, 9)	Banking	b. Onder vernummering van het derde en vierde lid tot zesde en zevende lid worden drie leden ingevoegd, luidende: 3. Bij ministeriële regeling kan voor een categorie productie-installaties worden bepaald dat indien in een jaar minder kWh is geproduceerd dan het aantal kWh dat het betreffende jaar voor subsidie in aanmerking komt, het verschil in kWh bij het aantal kWh dat het volgende jaar voor subsidie in aanmerking komt wordt opgeteld. Bij ministeriële regeling kan een maximum, dat per	Welke mate van vrijheid ontstaat er hier om niet geproduceerde uren te schuiven over de jaren? Uit de toelichting concluderen wij dat over de hele periode geschoven kan worden. Dit zou dan ook in de tekst van dit artikel opgenomen moeten worden.
					Jaarlijkse vaststelling van een maximum aantal kWh voor banking leidt tot onvoorspelbare risico's in projecten die voorkomen kunnen worden door dit jaarlijks maximum niet te hanteren. Wanneer wordt het maximum vastgesteld en waarom jaarlijks?
					hoe hoog wordt het maximum?
					Hoever is uitloop na subsidiebeschikking mogelijk in geval van banking. Komt er een 16e en 17e jaar om eventueel tekort

Art.	Lid	Blz	Issue	Tekst ter consultatie	Opmerking / Vraag
				<p>jaar kan verschillen, worden gesteld aan het aantal kWh dat opgeteld wordt bij het aantal kWh dat het volgende jaar voor subsidie in aanmerking komt. (...) 5. Bij ministeriële regeling kan voor een categorie productie-installaties worden bepaald dat indien in een jaar meer kWh is geproduceerd dan het aantal kWh dat het betreffende jaar voor subsidie in aanmerking komt, waarbij het verschil in kWh dat in een vorig jaar minder is geproduceerd ingevolge het derde lid reeds is opgeteld, het verschil in kWh bij het aantal geproduceerde kWh van het volgende jaar wordt opgeteld. Bij ministeriële regeling kan een maximum, dat per jaar kan verschillen, worden gesteld aan het aantal geproduceerde kWh dat opgeteld wordt bij het aantal geproduceerde kWh van het volgende jaar.</p>	<p>goed te maken?</p> <p>Volgens de toelichting zou deze AMvB tot vereenvoudiging moeten leiden, in die context is gelijke behandeling van categorieën gewenst. Waarom wordt banking niet direct per AMvB open gesteld voor alle categorieën?</p> <p>voor opmerkingen over het effect van uitruil banking vs. windfactor: zie commentaar bij windfactor</p>
12, 14, 20, 22, 58	I, L, Q, R, II	3, 4, 5, 10, 21	windfactor vervalt	<p>In artikel 12, derde lid, vervalt de tweede zin. Onder vernummering van het vierde tot en met het negende lid tot derde tot en met achtste lid, vervalt in artikel 14 het derde lid. In artikel 20, derde lid, vervalt de tweede</p>	<p>Banking in plaats van windfactor: financiering wordt moeilijker, omdat een bank rekent met de p90-productie (90% zeker dat deze jaarlijkse windproductie wordt gerealiseerd) en dus een lagere windopbrengst. In het geval van de windfactor loopt een project in de business case voor financiering dan over het algemeen geen subsidie mis omdat de maximale subsidie al wordt gehaald bij 80% van de vollasturen. Bij</p>

Art.	Lid	Blz	Issue	Tekst ter consultatie	Opmerking / Vraag
				<p>zin. Onder vernummering van het vierde tot en met het zevende lid tot derde tot en met zesde lid, vervalt in artikel 22 het derde lid. c. Onder vernummering van het vierde tot en met vijfde lid tot derde tot en met vierde lid, vervalt het derde lid.</p>	<p>banking loopt een project in de business case voor financiering echter wel subsidie mis doordat een lagere windopbrengst leidt tot onbenutte subsidieruimte. De windfactor kwam tegenmoet aan het specifieke karakter van Windprojecten, in de regeling van 2013 was dat ook verwoord. Dit wordt nu losgelaten voor een generieke regeling. Verminderde financierbaarheid als gevolg van dit effect zou moeten worden opgevangen in de nader in te vullen regeling. Mogelijkheden hiervoor kunnen liggen in de nadere invulling van banking of door een langere looptijd van de regeling naar bijvoorbeeld 17 jaar. Banking in plaats van windfactor: risico op slechte windjaren aan het begin van het project hebben nu direct impact op de business case.</p>

Art.	Lid	Blz	Issue	Tekst ter consultatie	Opmerking / Vraag
Besluit SDE+: Artikel 14 lid 2			Regeling voor Profiel en onbalanseffect	-	<p>Basisbedragen en correctiebedragen worden nu jaarlijks vastgesteld in een aparte regeling. Het is wenselijk dat dit eveneens zou gelden voor de profiel- en onbalansfactor: een jaarlijkse vaststelling volgens een transparante methode. Hiermee wordt het risico op onvolledige compensatie voor dit effect in projecten geminimaliseerd.</p> <p>Afgelopen jaar heeft ECN voor het eerst een publicatie aan de profiel- en onbalansfactor gewijd, maar het is onduidelijk hoe deze in de toekomst zal worden berekend omdat de methode niet in een regeling en niet voor de looptijd van een project is vastgelegd. Dit leidt tot onnodige risico's voor investeerders. Voor de sector is het van belang dat er voor langere termijn zekerheid is dat de profiel- en onbalansfactor op een eenduidige en transparante manier wordt berekend en volledig wordt vergoed, daarvoor is een jaarlijkse berekening volgens een transparante methode noodzakelijk. Wij zouden graag zien dat de methodiek voor berekening van het profiel en onbalanseffect niet wijzigt over de looptijd van beschikte projecten, zoals reeds het geval is voor correctiebedragen.</p>
-			Locatiedifferentiatie wind op land	-	<p>NWEA is positief over het voornemen tot locatiedifferentiatie in de zin dat dit de mogelijkheid op het stimuleren op productie in plaats van vermogen vergroot.</p> <p>Locatiedifferentiatie voor wind op land moet er voor zorgen dat projecten kunnen indienen voor een basisbedrag dat past bij het lokale windregime en de afmetingen van de vergunde windturbine. Locatiedifferentiatie zou daarmee de</p>

Art.	Lid	Blz	Issue	Tekst ter consultatie	Opmerking / Vraag
					vollasturencap als basis voor differentiatie kunnen vervangen zodat de optimale turbinekeuze kan worden gemaakt. Het wegnemen van de beperking in het aantal vollasturen vergroot daarmee de hoeveelheid duurzame energie en minimaliseert de kosten in €/MWh. Een voorstel voor locatiedifferentiatie zou gebaseerd moeten zijn op ruimtelijke kenmerken die een directe relatie hebben met windsnelheden op ongeveer 100 meter hoogte.
6	F	3	Verslaglegging SDE	In artikel 4:24 van de Algemene wet bestuursrecht is de verplichting opgenomen eens in de vijf jaar een verslag te publiceren over de doeltreffendheid en de effecten van de subsidie in de praktijk. In 2016 staat, in lijn met het regeerakkoord Rutte-2 en het energieakkoord, de evaluatie van de SDE gepland.	NWEA hecht belang aan een gedegen evaluatie van de regeling. Volgens oorspronkelijk besluit zou na vier jaar een verslag gepubliceerd worden (besluit uit 2007), waarom wordt dat nu verruimd? Is er in 2011 daadwerkelijk al een verslag gepubliceerd?
55b	GG	9	SDE naar buitenland	1. Aan de producent van hernieuwbare elektriciteit, hernieuwbaar gas, hernieuwbare warmte of hernieuwbare elektriciteit en hernieuwbare warmte, die is geproduceerd door een bij regeling van Onze Minister aan te wijzen categorie productie-installaties die zich bevinden in een lidstaat waarmee een samenwerking is overeengekomen als bedoeld in artikel 7	Het is ons onduidelijk hoe dit voor de windsector zal gaan uitpakken en roept bij ons veel vragen en zorgen op. Een aantal daarvan zijn hieronder verwoord: Het is belangrijk dat onzekerheid in de markt niet leidt tot terughoudendheid van investeerders in Nederland. Dit gaat ten koste van de Nederlandse economie en werkgelegenheid. Het is daarom wenselijk dat er voldoende zekerheid is dat een aanzienlijk deel van de duurzame energie in Nederland wordt gerealiseerd. Komt er met het oog op investeringszekerheid een maximum voor SDE in andere landen? In aanvulling daarop, komt er een maximum op de bijdrage van

Art.	Lid	Blz	Issue	Tekst ter consultatie	Opmerking / Vraag
				<p>van de richtlijn hernieuwbare energie, kan subsidie worden verleend.</p> <p>2. Het bepaalde bij of krachtens de paragrafen 1 tot en met 5 van dit besluit zijn van overeenkomstige toepassing op de subsidieverlening, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat:</p> <p>a. het elektriciteits-, gas- of warmtenet waarop wordt ingevoerd niet in Nederland, maar in de betreffende lidstaat ligt;</p> <p>b. met de elektriciteit-, gas-, of energieprijzen, de prijs wordt bedoeld in de betreffende lidstaat of in het relevante gebied;</p> <p>c. met "garanties van oorsprong" wordt bedoeld: de garanties van oorsprong afgegeven in de betreffende lidstaat overeenkomstig het bepaalde in artikel 15 van de richtlijn hernieuwbare energie;</p> <p>d. met "productie-installatie voor de productie van hernieuwbare elektriciteit met behulp van windenergie op zee" wordt bedoeld: een</p>	<p>gezamenlijke projecten en/of statistical transfer? Wat is de beoogde bijdrage van zowel statistical transfer en gezamenlijke projecten op de 14% doelstelling in 2020?</p> <p>Hoe wordt omgegaan met andere kostenvoet in buitenland en voorkomen ongelijk speelveld? Worden er aparte basisbedragen berekend per land? Worden er aparte correctiebedragen berekend per land?</p> <p>Wat is de definitie een gezamenlijk project? Beperkt de openstelling van de SDE+ zich enkel en alleen tot gezamenlijke projecten?</p> <p>Welke landen komen in aanmerking voor gezamenlijke projecten en wat zijn de voorwaarden waaraan zij moeten voldoen?</p> <p>Mogen stimuleringsmaatregelen van verschillende landen worden gecombineerd?</p> <p>NWEA is geen voorstander van het benutten van SDE-gelden voor inkoop in het buitenland. We zijn tevens van mening dat – als er toch voor gekozen wordt - in het buitenland opwekken met SDE-gelden alleen kan werken wanneer dit samengaat met harmonisatie van de stimuleringsregelingen en level playingfield binnen Europa.</p>

Art.	Lid	Blz	Issue	Tekst ter consultatie	Opmerking / Vraag
				<p>productie-installatie die is opgericht op zee, waarmee hernieuwbare elektriciteit wordt geproduceerd met behulp van windenergie.</p> <p>3. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld ter uitvoering van dit artikel, waarbij in ieder geval regels kunnen worden gesteld over de aanvraag van een subsidie en de besluitvorming daarover, de verplichtingen van de subsidie-ontvanger, de vaststelling van de subsidie en het verlenen van voorschotten.</p>	

BIJLAGE II, WIND OP ZEE, specifiek commentaar op de individuele artikelen:

Onderwerp	Opmerking / Vraag
Frontloading	Frontloading, het gedurende de eerste jaren verhogen en latere jaren verlagen van het basisbedrag, is niet opgenomen in het nieuwe besluit. Wij zien dit als een belangrijke omissie in het totaalpakket van de tender: het vereenvoudigt de financiering van de projecten en is relatief eenvoudig te implementeren. Het grootste effect wordt behaald met een lump-sum, bijvoorbeeld door in jaar 1 een éénmalige ontvangst van X% van het totale subsidiebedrag uit te keren. Een andere mogelijkheid is een getrapte SDE uitkering, waarbij bijvoorbeeld de uitkering gedurende de eerste vijf jaar verhoogd is en de laatste tien jaar verlaagd. Beide opties zijn kostenneutraal voor de Rijksbegroting en leidt tot financieringskostenreducties voor ontwikkelaars.
Productie Stimuleren	Terecht stelt de AMVB als belang dat MWh gestimuleerd worden. Het stimuleren van productie (MWh) is belangrijker dan het stimuleren van vermogen (MW). Daarmee wordt een kosteneffectieve ontwikkeling gestimuleerd. Als er een cap gesteld moet worden op productie, dan is een MWh cap beter dan een vollasturen cap. Het is heel belangrijk dat ontwikkelaars de mogelijkheid hebben te kiezen voor de meest optimale technologiekeuze t.b.v. de kostprijsreductie, en dat het subsidieregime dat ondersteunt.
Indexering	NWEA maakt zich zorgen over de positie van het systeem in een internationale vergelijking. Het voorgestelde stimuleringsniveau is nog onvoldoende duidelijk en loopt het risico van een substantieel lager niveau dan de omringende landen te worden. Door deze bedragen niet aan te passen aan de werkelijke inflatie zullen deze reëel nog verder in waarde achteruit gaan. Basisbedragen zoals dit jaar zullen worden vastgelegd zouden dan ook geïndexeerd dienen te worden van het op basis van (daadwerkelijke) CPI tot aan de dag van commissioning van het windpark op zee. Indexering is met name van belang voor het aantrekkelijk maken van het systeem voor institutionele beleggers.
Willekeurige Afschrijving	Dit onderwerp valt niet binnen de kaders van de AMvB SDE maar is een belangrijk onderdeel van het totaal pakket van de tender. Door een versnelde afschrijvingsfaciliteit is er kostenneutraal een sterk positief effect op de business case. Het Nederlandse afschrijvingsbeleid (15 jaar; lineaire afschrijving) is vergeleken bij Duitsland (12 jaar; lineaire afschrijving) en Denemarken (25% van de boekwaarde jaarlijks; degressieve afschrijving) ongunstig en heeft daarmee een nadelig effect op de internationale concurrentiepositie van de SDE+. Voor een project van 400MW is het verschil tussen Nederland en Denemarken in jaar één een afschrijving van €240 miljoen. De Crisis- en Herstelwet erkende

	<p>eerder het positieve effect op de liquiditeit van versnelde afschrijving en maakte het mogelijk om in twee i.p.v. vijf jaar af te schrijven. NWEA verzoekt EZ om samen met Financiën versneld afschrijven voor wind op zee mogelijk te maken.</p>
Restbudgetten	<p>Wanneer niet het volledige budget wordt toegekend door een mismatch in beschikbaar budget en gewonnen project(en), schuift dit restbudget onder de bestaande regelingen door naar het volgende jaar. Echter, als deze methodiek gehandhaafd wordt voor windenergie op zee kan het aanbestedingsschema uit het Energieakkoord en daarmee ook de doelstellingen voor 2020 en 2023 niet gerealiseerd worden. In plaats van budget door te schuiven naar het volgende jaar dient een aantal MW naar voren gehaald te worden zodat er een match is met de grootte van projecten en het aanbestedingsschema uit het Energieakkoord. Omdat kleine parken niet kostenefficiënt zijn, is het niet gewenst om kleine of gedeeltelijke parken te tenderen om het restbudget nog in hetzelfde jaar te kunnen besteden.</p>
Afstandscorrectie	<p>In het energieakkoord zijn zéér scherpe taakstellingen opgenomen, die beginnen bij 150 €/Mwh voor het eerste park. Daarbij is ervan uitgegaan dat dat park zou worden gebouwd op de goedkoopste locatie. Verder is afgesproken dat het Rijk en de sector samen zouden gaan werken aan een kostprijzdaling van 40% . Daarover wordt in het energieakkoord terecht opgemerkt dat :</p> <p><i>“De kostendaling kan deels of geheel teniet worden gedaan door hogere kosten doordat bij opschaling duurdere locaties in aanmerking komen. De locatie en daarmee verband houdende kosten worden dan verdisconteerd in de kostendaling en taakstelling.”</i></p> <p>Daarom is het binnen de nieuwe kavelsystematiek zeker adequaat om de tarieven te relateren aan de gebiedscondities die kostenverhogend werken t.o.v. het standaard goedkoopst mogelijke gebied, zoals afstand, diepte, windzogverliezen en andere gebiedsspecifieke factoren. Zowel bij een tender om één door de overheid aangewezen kavel als wanneer binnen één tender verschillende door de overheid aangewezen kavels binnen hetzelfde gebied met elkaar concurreren is het noodzakelijk een eerlijke kostenberekening te maken van het door de overheid aangewezen kavel t.o.v. het standaard goedkoopst mogelijke gebied. In de tarifiering dient dan door een conditiecorrectie (CC) de daarmee verband houdende kosten te worden verdisconteerd om zo de rentabiliteit van de daar uit te voeren projecten te borgen.</p>

Artikel	Lid	Tekst ter consultatie	Opmerking / Vraag
2	5+6	<p>"..voor meerdere categorieën tezamen, één maximale productie in kWh worden vastgesteld"</p> <p>"..per locatie een afzonderlijke maximale productie in kWh, of voor meerdere locaties tezamen, één maximale productie in kWh"</p>	<p>Een methodiek die uitgaat van het stimuleren van MWh is een goede verbetering ten opzichte van een vollasturencap. Toch is het zo dat uiteindelijk een cap uitgedrukt in maximale jaarlijkse productie in kWh de keuzevrijheid van ontwikkelaars in hun technologiekeuze belemmert. En je wilt dat de markt de grootst mogelijke vrijheid heeft om de meest efficiënt technologie te kiezen om de kosten per MWh te minimaliseren. Deze oplossingsrichting levert de overheid vragen op m.b.t. mogelijke overstimulering en onvoorspelbare uitgavestromen.</p> <p>Een alternatief om overstimulering te voorkomen is een maximum te stellen over de gehele looptijd van het project in plaats van per jaar, zoals in het Deense model. Om jaarlijks zekerheid te houden op de SDE+uitgaven kunnen reserves gehanteerd worden als buffer.</p>
6	3	<p>Onze minister kan op verzoek van de subsidie-ontvanger, voor projecten van hernieuwbare elektriciteit met een nominaal vermogen gelijk aan of groter dan 100M en die behoort tot een bij ministeriele regeling aangewezen categorie productie-installaties, bepalen dat het tijdstip van aanvang van de periode waarover subsidie wordt verstrekt voor maximaal vijf gedeelten van de beschikking tot subsidieverlening verschilt. Tussen de startdata zit een periode van tenminste twee maanden.</p>	<p>Betreft gefaseerde start van subsidie-uitkering. Grote projecten worden gefaseerd opgeleverd. Door de uitkering van subsidie aan de oplevering te koppelen, worden de kosten en baten dichter bij elkaar gebracht. Dit heeft een significant positief effect op de prijs waarvoor een ontwikkelaar in een tender kan bieden. Hoewel de toevoeging van dit lid een verbetering is, is de keuze voor een maximaal van vijf fasen en minimaal twee maanden tussen de fasen arbitrair en suboptimaal voor wind op zee. Bovendien is de praktische en administratieve uitvoering van dit voorstel onduidelijk. Idealiter wordt de subsidie-uitkering gekoppeld aan de daadwerkelijke productie. Dus, zodra een windmolen opgeleverd wordt en produceert, dient de SDE+ aan te vangen</p>

12	3	<p>In artikel 21, derde lid, vervalt de tweede zin. "Indien de hernieuwbare elektriciteit wordt opgewekt uit wind, wordt de basiselektriciteitsprijs vermenigvuldigd met de factor 1,25"</p>	<p>Hiermee vervalt de windfactor waarmee 80% van de productie 125% van de basiselektriciteitsprijs kreeg. Door het verdwijnen van deze compressie wordt de financierbaarheid van projecten drastisch gereduceerd. Bij een financiering wordt uitgegaan van een P90 productie, welke vaak binnen de windfactor range valt. De risico's van fluctuerende windjaren, eerder opgevangen door de windfactor, hebben nu direct effect op de vrije kasstroom waardoor minder kostenefficiënt gefinancierd kan worden.</p> <p>De Windfactor in de vorige vorm had echter als groot nadeel dat het vermogen bevoordeeld door middel van de vollasturen cap.</p> <p>NWEA kan zich vinden in het verlaten van de windfactor d.m.v. vollasturen echter de huidige voorgestelde aanpassingen (banking) brengen in deze concept AMvB SDE niet de zekerheid dat het een verbetering is t.o.v. van het windfactorsysteem. Het invoeren van banking mag geen negatief effect krijgen op de financierbaarheid van het windpark. Immers, elke verslechtering in het systeem wordt maakt de financiering tevens duurder, is derhalve kostprijsverhogend, en werkt tegengesteld aan de gezamenlijk afgesproken kostprijsreductie.</p> <p>Een mogelijke vorm om deze problemen voor EZ op te lossen is te kiezen voor het volgende: Laat het project starten met een positieve banking balans, bijvoorbeeld van een half jaar maximum subsidie. In het budget zou dit de helft van het 15e jaar kunnen zijn. Voor EZ kost dit niet meer totaal budget en als van de banking balans</p>
----	---	---	---

			gebruik wordt gemaakt zal het nooit leiden tot meer subsidie per jaar. Als er gedurende de eerste 14 jaar volledig conform budget wordt geproduceerd, dan wordt de balans gewoon in jaar 15 opgebruikt.
14	3	IDEM Artikel 12 lid 3	IDEM Artikel 12 lid 3
15	2	"Het aantal kWh dat jaarlijks voor subsidie in aanmerking komt bedraagt ten hoogste het in de beschikking tot subsidieverlening vastgestelde maximum aantal kWh dat per jaar kan verschillen en dat gebaseerd is op het vermogen van de installatie en het aantal vollasturen."	Het is van belang dat de regeling zorg draagt om zo goedkoop mogelijke kWh te produceren. Een beperking in de technologiekeuze beperkt de potentiële innovatiemogelijkheden en bijgevolg de mogelijke kostenreductie. Het is heel belangrijk dat ontwikkelaars de mogelijkheid hebben grote turbines te gebruiken met een hoog aantal vollasturen die in aanmerking komen voor subsidieverlening om kostenreductie maximaal te stimuleren.

15	5	"Bij ministeriele regeling kan voor een categorie productie-installaties worden bepaald dat indien in een jaar meer kWh is geproduceerd dan het aantal kWh dat het betreffende jaar voor subsidie in aanmerking komt, waarbij het verschil in kWh dat in een vorig jaar minder is geproduceerd ingevolge het derde lid reeds is opgeteld, het verschil in kWh bij het aantal geproduceerde kWh van het volgende jaar wordt opgeteld. Bij ministeriele regeling kan een maximum, dat per jaar kan verschillen, worden opgesteld aan het aantal geproduceerde kWh dat opgeteld wordt bij het aantal geproduceerde kWh van het volgende jaar."	<p>Een jaarlijkse cap verhindert de mogelijkheid om MWh'en naar voor te halen.</p> <p>Daarom stellen wij voor om af te stappen van een jaarlijkse cap en een cap te gebruiken over de totale subsidie looptijd, zoals in Denemarken het geval is. Dit systeem behoedt de overheid ook voor oversubsidiëring omdat het totaal aantal MWh'en dat gesubsidieerd wordt op voorhand vastligt. Tegelijkertijd kan de jaarlijkse voorspelbaarheid gegarandeerd worden door het indienen van verschillende windrapporten op het moment van FID en door een maandelijkse windrapportage waar de overheid de maandelijkse stand van zaken i.v.m. de behaalde productie op kan volgen.</p>
19	4	in artikel 19 wordt na het derde lid een lid toegevoegd luidende: "4. Indien de subsidie voor de productie van hernieuwbare elektriciteit met behulp van windenergie op zee per locatie wordt versterkt, wordt bij de aanvraag tot subsidieverlening door de producent voor elke locatie afzonderlijk een tenderbedrag als bedoeld in het eerste lid opgegeven. Een gecombineerde aanvraag voor twee of meerdere locaties wordt behandeld als één aanvraag."	<i>"De gecombineerde aanvraag voor twee of meerdere locaties wordt behandeld als 1 aanvraag"</i> . Betekent dit dat de mogelijkheid bestaat om in plaats van te bieden op 2 locaties afzonderlijk, men een gecombineerd bod kan neerleggen voor 2 of meerdere locaties waarbij de biedprijs lager ligt dan in het geval van een bod voor de locaties afzonderlijk (dit vanwege de synergiën die mogelijk zijn tijdens de constructie van grotere projecten)? vb. Locatie 1 en 2 krijgen afzonderlijk ieder een bod van 150 €/MWh, echter indien ze samen gebouwd kunnen worden krijgen ze elk een bod van €145/MWh.
22	3	IDEM Artikel 12 lid 3	IDEM Artikel 12 lid 3
23	2	IDEM artikel 15 lid 2	IDEM artikel 15 lid 2
23	5	IDEM artikel 15 lid 5	IDEM artikel 15 lid 5

32	2	IDEM artikel 15 lid 2	IDEM artikel 15 lid 2
32	5	IDEM artikel 15 lid 5	IDEM artikel 15 lid 5
40	2	IDEM artikel 15 lid 2	IDEM artikel 15 lid 2
40	5	IDEM artikel 15 lid 5	IDEM artikel 15 lid 5
48	2	IDEM artikel 15 lid 2	IDEM artikel 15 lid 2
48	5	IDEM artikel 15 lid 5	IDEM artikel 15 lid 5
55	b-GG	Na artikel 55 wordt een nieuwe paragraaf ingevoegd, luidende: §5a. Subsidie voor projecten in andere lidstaten	Het artikel met betrekking tot gezamenlijke projecten tussen Nederland en andere lidstaten heeft betrekking op zowel hernieuwbare elektriciteit als andere duurzame energie categorieën. De nummering suggereert (artikel 55b) dat het onderdeel is van §5 (combinatie van hernieuwbare warmte en hernieuwbare elektriciteit) en niet van §6 (Algemene bepalingen).
Toelichting	2.1	"Het tenderen van een specifieke locatie maakt het mogelijk om naast een maximum aantal vollasturen per geïnvesteerde MW, ook een maximum te stellen aan het totaal aan kWh productie wat voor subsidie in aanmerking komt. Het stellen van een dergelijk maximum geeft de mogelijkheid om het maximaal aantal vollasturen per geïnvesteerde MW ruim vast te stellen, waardoor het aantal vollasturen geen effect kan hebben op de keuze van de turbine"	<p>Wordt er hier bedoeld dat er een totaal aantal kWh productie over de totale subsidietijd gedefinieerd wordt en een hoog aantal vollasturen per jaar. Dus eigenlijk een pot MWh met een hoge cap? Of is dit een jaarlijkse maximum kWh? In dat laatste geval is er opnieuw sprake van een beperking in technologiekeuze.</p> <p>Naast het probleem met bevooroordeling van (verouderde) technologie is het maximum is nog niet bekend en kunnen de effecten onvoldoende worden beoordeeld. Indien dit risico aanwezig blijft zal dat worden ingecalculeerd. In dat geval stellen wij voor de windfactor opnieuw in te voeren, of het productiemaximum op het totaal over de hele SDE+ periode toe te passen en niet jaar-op-jaar.</p>

Toelichting	2.1	"Om daar bij aansluiten is het wenselijk meerdere startdata binnen één groot windproject mogelijk te maken"	Betekent dit dat grotere projecten de mogelijkheid hebben om het project te faseren? Bijvoorbeeld. Eén project van 600MW wordt gefaseerd gebouwd in 2 blokken van 300MW, waarbij het eerst blok online komt in juli 2020 en het 2de in maart 2021...
Toelichting	2.1	"Daarnaast is in het Energieakkoord afgesproken dat de kostprijs voor wind op zee in de periode 2014-2024 met 40% zal dalen. Het bedrijfsleven dient door innovatie deze kostenreductie te realiseren"	In de toelichting wordt gesteld dat de kostenreductiedoelstelling van 40% volledig door innovatie van het bedrijfsleven gerealiseerd moet worden. Dit is niet het geval en ook niet conform eerdere afspraken zoals in de Green Deal en het Innovatiecontract. De 40% is een samenspel van innovaties en optimalisaties op alle terreinen: technisch en niet-technisch. Ook beleidsoptimalisaties zoals het vergunningsstelsel en de onderhavige SDE+ regeling zijn hierbij belangrijke onderdelen, zeker voor de korte termijn. Juist daarom is het opnemen van Frontloading, Productie Stimulering, Indexering en het mogelijk maken van versnelde afschrijving van belang.
Toelichting	2.5.2	"Startdatum subsidie"	Hoe verhoudt deze paragraaf zich tot de startdata die in het Energie Akkoord zijn opgenomen voor wind op zee? Wij stellen voor om voor de startdatum het systeem van de UK te kopiëren. In de UK wordt gewerkt met een Target Commissioning Date (TCD) en een Target Commissioning Window (TCW) van 1 jaar rond de TCD. Deze worden reeds vastgelegd op het moment van bieding. Dit biedt de zekerheid dat het project in dat jaar zal opgeleverd worden en toch de flexibiliteit voor de ontwikkelaar in het geval van vertragingen. Tussentijds (tijdens de constructie) worden er dan updates gedaan over de effectieve opleveringsdatum